

SİRKÜ : 2011/06

**Konu : Sosyal Güvenlik ve İş Hukuku Mevzuatlarında
Torba Kanunla Yapılan Değişiklikler ve Yeni Düzenlemeler (2)**

**KAYSERİ
21.03.2011**

Muhasebe, Personel Müdürlükleri'ne

12.03.2011 tarih ve 2011/5 sayılı sirkülerimizde; **25.02.2011** tarih ve **27857** sayılı 1 inci mükerrer Resmi Gazetede yayımlanmış olan **6111 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**da yer alan 5510 sayılı SSGSS Kanunu, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunundaki değişiklik ve yeniliklerle ilgili düzenlemeler arasından seçtiğimiz konulardan ilki olan Sosyal Güvenlik Kurumu alacaklarının yeniden yapılandırılması hakkında açıklamalar yapılmıştı. Bu sirkülerimizde ise **18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkek sigortalılar ile 18 yaşından büyük kadın sigortalıları ilâve istihdam olarak işe alan işverenlere sağlanacak prim desteği ile bu destekten yararlanacak işverenlerin aynı zamanda 5 puanlık prim indiriminden de yararlanması** hakkındaki iki konu ele alınmıştır.

Konuya başlanmadan belirtmek gerekirse; 4447 Sayılı Kanunun geçici 7 nci ve geçici 9 uncu maddeleri uyarınca işverenlerin halen yararlanmakta olduğu 01.07.2008 tarihinden 30.06.2010 tarihi arasındaki dönem ilâve istihdam olarak işe alınan genç işçilerle ilgili prim teşviki ile 6111 sayılı bu Kanunun 74 üncü maddesiyle 4447 sayılı Kanuna eklenmiş olan **geçici 10 uncu maddesi** uyarınca yararlanacakları yeni teşvik arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların neler olduğu aşağıdaki açıklamalarımızda yeri geldikçe vurgulanmıştır.

1- 01.03.2011 – 31.12.2015 tarihleri arasındaki yaklaşık 5 yıllık dönemde işe alınacak olan 18 yaşından büyük 29 yaşından küçük erkek sigortalılarla 18 yaşından büyük kadın sigortalıların; işe alındıkları tarihten önceki 6 aylık dönemde hiçbir işyerinde sigortalı olarak çalışmış olmamaları, işyerinin aynı dönemdeki aylık ortalama sigortalı sayısına ilâve istihdam olarak işe alınmaları ve diğer şartların da mevcut olması kaydıyla, aylık sigorta primlerine esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının tamamı, İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa bu Kanunla eklenen geçici 10 uncu maddenin (1) inci fıkrasındaki düzenlemeye göre bu teşvik ya da destek unsurunun öncekilerden en önemli farkı; **İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak olan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının** (5510 sayılı Kanunun 81 ve 82 nci maddeleri uyarınca belirlenen asgarî ve azamî prime esas kazanç sınırları dâhilindeki) **fiilî kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak olmasıdır.** Oysa hatırlanılacağı üzere halen uygulaması devam eden geçici 7 nci ve geçici 9 uncu maddelere göre ki teşviklerde, asgarî prime esas kazanç üzerinden hesaplanan işveren hissesi prim payı Fon tarafından karşılanmakta ve sigortalının asgari prime esas kazanç tutarının üzerinde kalan prime esas kazancına ait primlerin işveren hisseleri Fon tarafından karşılanmadığından yine işveren tarafından ödenmektedir.

Bir diğer önemli fark ise **bu destekten yararlanılacak olan sigortalıların** (niteliklerine göre aşağıda açıklanan) **destek sürelerinde, sigorta primlerinin işveren hissesine ait tutarlarının tamamı Fon tarafından karşılanacaktır.** Oysa önceki teşviklerde primlerin işveren hisseleri tutarı asgari

prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplandığı gibi Fon tarafından karşılanan tutar, kademeli olarak yıllar itibariyle azalmaktadır. (Sigortalı çalıştığı sürece, işveren hissesi primlerin birinci yılda %100'ü, ikinci yılda %80'i, üçüncü yılda %60'ı, dördüncü yılda %40'ı ve beşinci yılda da %20'si Fon tarafından karşılanacaktır.)

1.2 Bu teşvik unsurundan yararlanmanın şartları

1.2.1 Özel sektör işverenlerince uyulması gereken şartlar

1.2.1.1 İşverenlerin çalıştırdıkları bütün sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde SGK ya vermesi, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarını yasal süresi içinde ödemesi ve kapsama giren sigortalının işe alındığı işyerinden dolayı SGK ya prim, idarî para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması şarttır. Ancak prim, idarî para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının 6183 sayılı Kanununun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendirilmiş veya ilgili diğer kanunlar uyarınca prim borçlarının yeniden yapılandırılmış ve taksitlendirilmiş olunması hallerinde bu tecil, taksitlendirme ve yeniden yapılandırma devam ettiği sürece prim desteğinden de yararlanılabilecektir.

1.2.1.2 5510 Sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde; işyerinde kaçak / sigortasız işçi çalıştırdığı tespit edilen işverenler 1 (bir) yıl süreyle bu destek unsurundan yararlandırılmayacaktır!

Kamu kurum ve kuruluşlarıyla bankaların Kuruma yaptığı bildirimlerin de bu kapsamda değerlendirildiği unutulmamalıdır!

1.2.1.3 Bu prim desteğinden yararlanılabilmemesi için işveren tarafından Kuruma, işe alındığı bildirilen sigortalının işyerinde (aşağıda açıklanacak olan mesleki yeterlik belgesinde belirtilen niteliklerine uygun işlerde) fiilen çalıştırılması şarttır.

Sigortalının işyerinde fiilen çalıştırılmadığı halde destekten yararlandığının Kurum tarafından tespit edilmesi halinde; o kişinin sigortalılığı iptal edileceği gibi yararlanılan teşvik tutarları gecikme zammı ve gecikme cezası tutarlarıyla birlikte tahsil edilecek ve işyeri hakkında bir takım idarî para cezaları uygulanacak ve de işveren, işveren vekili ile görevli yöneticiler hakkında C. Savcılıklarınca, "kamu kurumuna karşı gerçek hilâfına belgeler düzenleyip vererek Kurumu zarara uğrattıkları" gerekçesiyle kamu davası açılarak bu kişilerin "hapis cezası" istemiyle yargılanacaklarının hatırlatılmasında fayda mülâhaza olunmaktadır.

1.2.1.4 Fon tarafından karşılanan prim tutarları, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacaktır.

1.2.2 İşe alınacak sigortalılarla ilgili şartlar

1.2.2.1 01.03.2011 – 31.12.2015 tarihleri arasında işe alınacak olan 18 yaşından büyük 29 yaşından küçük erkek sigortalılarla 18 yaşından büyük kadın sigortalıların, işe alınacakları tarihten önceki 6 aylık dönemde ülke çapında hiçbir işyerinde sigortalı olarak çalışmamış olması gerekmektedir.

Bu Kanunun amacı sadece işverenlerin prim yükünü hafifletmek değildir. Aynı zamanda işsizliğin azaltılması da amaçlandığından bu şarta, genç işçinin işe alındığı tarihten önceki 6 aylık dönemde işsiz olması gerekir diyebileceğimiz gibi kaçak / sigortasız işlerde çalışmış olan kişilerin de bu kapsamda kabul edilmeleri gerekmektedir. Bazı işverenler ya da personelciler tarafından bu şart yanlış anlaşılmakta ve "..... daha önce hiçbir işte çalışmamış

ilk defa benim işyerimde sigortalı olacak kişileri işe aldığım takdirde bu destekten yararlanabilirim” şeklinde yanlış yorum yapılmaktadır. Oysa işe alınacak genç elemanların geçmiş dönemde birçok işyerinde sigortalı veya sigortasız çalışmış olmasının hiçbir sakıncası bulunmamaktadır. Dolayısıyla yeni eleman(lar)ın işe alınacağı tarihten önceki son altı aylık sürede Kanundaki ifadesiyle, **Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olması, yani ülke çapında hiçbir işyerinde sigortalı olarak çalışmamış olması** yeterlidir.

1.2.2.2 Yeni elemanın işe alınma tarihinden önceki son 6 ayda o işyerinden Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısına göre hesaplanacak olan aylık ortalama sigortalı sayısına ilâve istihdam olarak işe alınmış olması gerekmektedir.

Bu durumu örnekle açıklamak gerekirse; İşyerinden 2010 Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, 2011 Ocak ile Şubat ayları için SGK ‘ ya verilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayılarının toplanıp altıya bölünmesiyle bulunacak olan aylık ortalama sigortalı sayısının 50 kişi olduğunu ve işyerinde en son 2011 Şubat ayında çalışmış olan sigortalı sayısının ise 48 kişi olduğunu kabul edecek olursak bu durumda işyerine 2011 Mart ayında alınacak genç elemanlardan (diğer bütün şartların mevcut olmasına rağmen) 49 ve 50 nci kişilerden dolayı bu teşvikten yararlanmak mümkün olmayacaktır. Ama 2 kişiden fazla eleman alındığı takdirde üçüncü, dördüncü ve diğer kişiler aylık ortalama sigortalı sayısına ilâve istihdam olacaklarından ilk 2 kişiden sonraki sigortalılardan dolayı teşvikten yararlanmak mümkün olacaktır.

1.2.2.3 İlâve istihdam olarak işe alınan elemanın “vasıfsız işçi” olması halinde bu destekten yararlanma süresi yirmi dört aydır. Ancak “meslekî yeterlik belgesi olan”, “meslekî veya teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi bitirmiş olan” yahut da “İŞKUR tarafından düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmiş olan” nitelikli elemanların işe alınması ve üstelik bunların İŞKUR’a kayıtlı işsizler arasından alınması hallerinde, işverenlere bu destekten çok uzun sürelerle yararlanma imkânı tanınmıştır.

Yukarıdaki açıklamalarda hep erkek elemanların 29 yaşından küçük olmaları ve yine işe alınacakların son 6 aylık dönemde sigortalı bir işte çalışmamış olmalarının şart olduğu belirtilmiş ise de ikinci fıkranın (istisna kabul edilebilecek) **(b) ve (ç) bentlerine göre bu destekten 29 yaşından büyük erkek elemanlarla işsiz olmayan sigortalılar için de yararlanma imkânı bulunmaktadır.**

Hatırlanacağı üzere 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci ve geçici 9 uncu maddelerine ilişkin prim teşviklerinde ilâve istihdam olarak işe alınanların niteliklerine göre destekten farklı sürelerle yararlanılması söz konusu değildir. Oysa **geçici 10 uncu maddenin ikinci fıkrasındaki düzenlemelere göre işverenler bu destek unsurundan:**

a) 18 yaşından büyük 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan;

1) Mesleki yeterlik belgesine sahip olanlar için kırk sekiz ay süreyle,

2) Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için otuz altı ay süreyle,

3) (1) ve (2) numaralı alt bentlerde sayılan belge ve niteliklere sahip olmayan vasıfsız işçiler için yirmi dört ay süreyle,

b) 29 yaşından **büyük** erkeklerden (a) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde sayılan belge ve niteliklere sahip olanlar için **yirmi dört ay süreyle**,

c) (a) ve (b) bentleri kapsamına girenlerin Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde **ilâve olarak altı ay süreyle**,

ç) 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında **çalışmakta iken**, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten (01.03.2011 den) sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğrenimi bitirenler için **on iki ay süreyle**,

d) 18 yaşından büyüklerden bu fıkranın (a), (b) ve (ç) bentlerine girmeyenlerin Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde **altı ay süreyle**,

yararlanacaktır.

Geçici 10 uncu maddenin üçüncü fıkrasında da vurgulandığı üzere yukarıda belirtilen belge ve nitelikler nedeniyle bu destek unsurundan yararlanılabilmemesi için sigortalıların; **sahip oldukları meslekî yeterlik, meslekî ve teknik öğretim veren orta veya yüksek öğretim kurumları veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin belgelerde belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınmaları ve/veya çalışıyor olmaları gerekmektedir.**

1.2.2.4 Bu destek unsurundan aynı işçi için yalnızca bir kez yararlanılacak ve bu kişinin destek süresini tamamlamadan işten ayrılması halinde ise kalan sürede destekten yararlanılmayacaktır.

Geçici 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasındaki düzenlemeye göre; bu maddeyle sağlanan **destekten aynı sigortalı için bir kez yararlanılabilinecektir.** Sigortalı, destek süresini tamamlamadan işsiz kalması (yani işten ayrılması halinde) kalan sürede yararlanılamayacaktır. Ancak yukarıda belirtilmiş olunanlardan ikinci fıkranın (a) bendi kapsamına girenlerin **yeniden işe alınmaları** ve (1) veya (2) numaralı alt bentlerde sayılan belge ve nitelikleri (işten ayrıldıkları) dönemde temin etmeleri halinde, desten yeniden yararlanılabilinecektir. Bu durumda da ilk yararlanma süresi ikincisinden düşülecek ve toplam yararlanma süresi en son yararlanılan destek için maddede öngörülen süreyi aşamayacaktır.

1.3 Bu destek unsurundan yararlanmayacak olan işyerleri ve sigortalılar

Geçici 10 uncu maddenin yedinci fıkrasındaki düzenlemeye göre bu destek unsuru; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren **kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerleri** ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa istinaden yapılan **ihale konusu alım ve yapım işleri hakkında** ve çalışanlardan da **sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalılarla yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmayacaktır.**

1.4 Destek unsurunun süresi

6111 Sayılı (Torba) Kanunun yürürlük maddesine göre; bu Kanunun 74 üncü maddesiyle 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenmiş bulunan geçici 10 uncu madde hükümleri **01.03.2011** tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Her ne kadar bu destek unsuru **31.12.2015** tarihine kadar ki sürede uygulanacak ise de **Bakanlar Kurulu, uygulanma süresini 2015 yılından itibaren 5 yıla kadar uzatmaya yetkili kılınmıştır.**

2- Bu ve bundan önceki prim desteklerinden yararlanan işverenler ayrıca 5 puanlık prim indiriminden de yararlandırılacaktır

2.1 4447 Sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca bu prim desteğinden yararlanacak işverenler, ayrıca 5 puanlık prim indiriminden de yararlanabilecekler

Geçici 10 uncu maddedeki düzenlemeler arasında bu destekten yararlanacak olan işverenlerin ayrıca 5 puanlık prim indiriminden de yararlanmalarını engelleyeni bir hüküm bulunmadığı gibi aksine **dokuzuncu fıkrasındaki düzenlemede**, “Bu maddeyle sağlanan destek unsurunun, 5510 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi (malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminden 5 puanlık indirim) uygulandıktan sonra kalan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait oranı üzerinden, bu maddede belirtilen esasların dikkate alınarak uygulanacağı” ifade edilmiştir.

2.2 4447 Sayılı Kanunun geçici 7 ve geçici 9 uncu maddelerine ilişkin prim desteğinden yararlanmakta olan işverenler daha önce yararlandırılmadıkları 5 puanlık prim indiriminden 01.03.2011 tarihinden itibaren yararlanabileceklerdir

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 7 ve geçici 9 uncu maddelerindeki şartlara uygun olarak 01.07.2008 tarihinden en son 30.06.2010 tarihine kadar ki (bu tarih dahil) dönemde genç işsizleri ilâve istihdam olarak işe almış olan özel sektör işverenleri, şartlara uymaya devam etmeleri ve işçilerinin de çalışmaya devam etmesi kaydıyla, her bir (genç) işçiden dolayı işe alma tarihinden itibaren ki 5 yıllık sürede asgari prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren payı tutarını (yukarıda değinildiği gibi kademeli olarak azalan oranlarda) ödememeye yani bu desteklerden yararlanmaya devam edeceklerdir. Ancak bu işverenler bugüne kadar ki uygulamada 5 puanlık prim indiriminden yararlandırılmamıştır. 5 puanlık prim indiriminden yararlanmalarını engelleyen geçici 7 ve geçici 9 uncu maddelerin beşinci fıkralarındaki “**Bu maddeyle düzenlenen destek unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler, aynı dönem için ve mükerrer olarak bu destek unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır**” şeklindeki her iki hüküm, 6111 sayılı Torba Kanununun 74 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki düzenlemeyle **yürürlükten kaldırılmıştır**. Dolayısıyla geçici 7 ve geçici 9 uncu maddelere ilişkin prim desteğinden yararlanmakta olan bu işverenlerin ayrıca 5 puanlık prim indiriminden de yararlanmasına bir engel kalmadığından, **74 üncü maddenin yürürlüğe girdiği 01.03.2011 tarihinden itibaren 5 puanlık prim indiriminden de yararlanmaları gerekmektedir**. Ancak Kanunda, her iki maddede ki (5) inci fıkraların yürürlükten kaldırılmasının dışında başkaca bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla uygulamasının geçici 10 uncu maddenin dokuzuncu fıkrası hükmündeki gibi olacağı tahmin edilmekle birlikte bu hususta, SGK tarafından yayımlanacak genelgenin takibinde da fayda mülâhaza olunmaktadır.

Bilgi ve gereği rica olunur.

